

- ” Орлов О. Дискусійні форуми у цифровому освітньому середовищі для підготовки майбутніх учителів-філологів. *Освіта. Інноватика. Практика*, 2026. Том 14, № 6. С. 116-125. <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol14i6-014>.
- Orlov O. Diskusiini forumy u tsyfrovomu osvitnomu sere dovys hchi dlia pidhotovky maibutnih uchyteliv-filolohiv [Discussion forums in the digital educational environment for the training of future philosophy teachers]. *Osvita. Innovatyka. Praktyka – Education. Innovation. Practice*, 2026. Vol. 14, No 6. S. 116-125. <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol14i6-014>.

УДК 378.147.091.39:004

DOI: 10.31110/2616-650X-vol14i6-014

Олексій ОРЛОВ

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка, Україна

<https://orcid.org/0000-0002-2338-118X>

oleksiyorlov@gmail.com

ДИСКУСІЙНІ ФОРУМИ У ЦИФРОВОМУ ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ-ФІЛОЛОГІВ

Анотація. У статті аналізується значення дискусійних форумів на платформі Moodle як дієвого методу розвитку когнітивних ресурсів студентів, які здобувають фах вчителя іноземної мови та зарубіжної літератури. З метою розширення цифрового освітнього середовища визначено джерела, етапи, фази, закономірності та будову проблемних дискусій в освітньому процесі. Запропоновано методiku застосування цифрової платформи для проведення та оцінювання проблемних дискусій, яка ґрунтується на поєднанні традиційних форм навчання з можливостями цифрового освітнього середовища. Визначено специфіку дистанційних форумів та класифіковано режими дискусійної поведінки здобувачів освіти. Інтерактивне активне та пасивне комунікування розрізняються за проявами активності в дискусії, увагою до попередніх дописів, реакцією на них, аргументацією та вмінням відстоювати власну позицію. Дослідження проводилося з метою спостереження за ходом та результатами проблемних дискусій, розроблених за принципом різних джерел проблемності: суб'єктивно-особистісної невизначеності, інтелектуального утруднення, пізнавально-змістової суперечності. Проблемні питання сформульовані на матеріалі дисципліни вільного вибору майбутніх вчителів-філологів «Міжкультурна комунікація: усний та письмовий аспект». Запропонована методика використання цифрової платформи реалізується через організаційний, практичний і контрольний етапи та спрямована на формування інтерактивної дискусійної поведінки, розвиток когнітивних і комунікаційних компетентностей. У межах дослідження проведено порівняльний аналіз дискусійної активності студентів-філологів Полтавського національного педагогічного університету з метою визначення доцільності використання цифрових платформ, зокрема дискусійних форумів. Результати засвідчили доцільність упровадження методики використання цифрових платформ для проведення дискусійних форумів у системі професійної підготовки майбутніх учителів.

Ключові слова: професійна підготовка; цифрове освітнє середовище; форум; проблемність; платформа Moodle; дискусійна поведінка.

Oleksii ORLOV

V.G. Korolenko Poltava National Pedagogical University, Ukraine

<https://orcid.org/0000-0002-2338-118X>

oleksiyorlov@gmail.com

DISCUSSION FORUMS IN THE DIGITAL EDUCATIONAL ENVIRONMENT FOR THE TRAINING OF FUTURE PHILOSOPHY TEACHERS

Abstract. This article analyses the significance of discussion forums on the Moodle platform for developing the cognitive abilities of students training to become teachers of foreign languages and foreign literature. It identifies the sources, stages, phases, patterns, and structure of problem-based discussions in the educational process with the aim of expanding the digital educational environment. A methodology is proposed for using the digital platform to conduct and assess problem-based discussions by combining traditional teaching methods with the capabilities of the digital educational environment. The specific features of online forums are identified, and the modes of students' discussion behavior are classified. Active and passive communication differ in terms of the level of activity in the discussion, attention to previous posts, reactions to them, argumentation, and the ability to defend one's position. Problematic discussions are classified according to the principle of different sources of problematicity: subjective-personal uncertainty, intellectual difficulty, and cognitive-content contradiction. The discussion topics for the forums have been formulated based on the content of the future teachers' elective module 'Intercultural Communication: Oral and Written Aspects'. The proposed methodology for using the digital platform is implemented through organizational, practical, and monitoring stages and is aimed at fostering interactive discussion behavior and developing cognitive and communication competencies. As part of the study, a comparative analysis of philosophy students' discussion activity at Poltava National Pedagogical University was conducted to determine the feasibility of using digital platforms, particularly discussion forums. The results confirmed the feasibility of implementing a methodology for using digital platforms to conduct discussion forums within the professional training system for future teachers.

Keywords: professional training; digital educational environment; forum; problem-based learning; Moodle platform; discussion behavior.

Постановка проблеми. Серед сучасних методів організації навчання особливе місце займають технології, здатні розвинути критичне мислення та комунікативні навички здобувачів освіти, оскільки дискусійні обговорення перетворюють навчання на дієвий інструмент цілеспрямованого пошуку

знань та розвитку особистісного ставлення до цього процесу. За визначенням О. Пометун, «технологія навчання на основі дебатів і дискусій будується як цілеспрямований і впорядкований обмін ідеями, судженнями, думками в групі задля пошуку не стільки єдиної істини, як множинних істин, що постають як обґрунтовані погляди і позиції» [4, с. 75]. Дискусійні форуми мають глибокі історичні традиції з часів античності, проте в епохи цифрової трансформації набули нового втілення на освітніх цифрових платформах як ресурс з акцентом на комунікативному та когнітивному вимірах навчання. Дискусійні форуми на освітніх платформах мають великий педагогічний та соціальний потенціал, оскільки розвивають критичне та аналітичне мислення, вміння аргументувати власну точку зору та відстоювати свою позицію, що своєю чергою формує особистість.

Потенціал та освітній вплив форумів, закладених в освітній контент цифрових платформ, зокрема Moodle, використовується як альтернативні механізми навчання шляхом створення спільнот навчання, де майбутні вчителі-філологи взаємодіють один з одним для формування знань, самостійної організації відповідно до цілей навчання, попередніх знань та навичок, а також спільних інтересів. Роль викладача в дистанційних дискусійних форумах полягає у моделюванні проблемних ситуацій, розв'язання яких викликає зворотну реакцію – висловлювання щодо погодження чи заперечення певного освітнього концепту.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Платформа Moodle займає провідне місце серед цифрових технологій в освіті завдяки доступності та універсальності навчальних можливостей. З навчального року 2020-2021 рр. цифрову платформу Moodle було рекомендовано для впровадження у систему дистанційної освіти навчальних закладів України. Увага до технологічних, аналітичних, навчальних характеристик системи простежується у публікаціях вітчизняних та зарубіжних учених: В. Вишківська та ін. [15]; Н. Зуєнко та ін. [1]; І. Мардарова та Н. Гуданич [2]; О. Свиридчук та Л. Веремюк [6]; А. Юрійчук [8]; К. Тріндаде та Е. Кінелато [14]; Х. Ван, М. Вень, К. П. Розе [16]. Проблеми дискусійних методів, зокрема форумів, порушуються у дослідженнях А. Фурмана [7]; І. Галікян та ін. [11]; Г. Горгун та ін. [12], Е. Ферроу та ін. [10]; В. Мізюк [3].

Науковці звернули увагу на особливості організації та проведення дискусійних форумів з появою відкритих освітніх ресурсів, зокрема MOOC (Massive Open Online Courses) – платформи для масового безкоштовного дистанційного навчання, які надають доступ до курсів від провідних університетів та експертів. Найпопулярніші платформи: Coursera, edX, Udacity, Prometheus (Україна) та Му Моос (агрегатор), активно використовують форуми для обговорення навчальних тем. Всебічний аналіз дискусійних форумів було зроблено І. Галікян та ін. [11]; М. Вен та ін. [16] тощо. Якщо у дослідженнях Х. Ван, М. Вень, К. П. Розе [16] увага концентрується на стимулюванні дискусійної когнітивної поведінки («поведінки мислення вищого порядку»), то в дослідженнях І. Галікян та ін. [11] на першому плані знаходиться аналіз взаємодії когнітивного та соціального аспектів. Форумні дискусії були в центрі уваги учених Е. Ферроу та ін. [10], які оцінювали маркери когнітивної якості, що формувалися на матеріалі навчальних курсів. Група вчених Г. Горгун та ін. [12] адаптували теорію інтерактивної, конструктивної, активної та пасивної (ICAP) залученості, враховуючи таксономією Блума. Корисним для практики проведення навчальних форумів є досвід аналізу соціальних мереж, де активно відбуваються політичні дискусії між громадянами. У дослідженнях Д. Волковського та О. Філатової [15] використовується кілька підходів для оцінки якості обговорення онлайн-дискусій, які містять критерії участі, аргументації, поваги, контраргументів та конструктивної політики.

Платформа Moodle, яка слугує дистанційною основою для проведення форумів, займає провідне місце серед цифрових технологій в освіті завдяки доступності та універсальності навчальних можливостей. З навчального року 2020-2021 рр. цифрову платформу Moodle було рекомендовано для впровадження у систему дистанційної освіти навчальних закладів України. Увага до технологічних, аналітичних, навчальних характеристик системи простежується в публікаціях вітчизняних та зарубіжних учених. Н. Зуєнко та ін. [1] розглядають Moodle як основу системи дистанційного навчання та формування електронного освітнього середовища. Зіставлення функціональних можливостей платформ, зокрема найбільш вживаних Moodle та Google Classroom, проведене вченими К. Тріндаде та Е. Кінелато (2025), демонструє функціональні переваги платформи Moodle, оскільки саме ця UDL інтегрується з цифровими додатками, має інтерактивні ресурси, синхронні та асинхронні інструменти та збалансовані види співпраці зі студентами. А. Юрійчук [8] зосереджує увагу на практичному застосуванні інструментів платформи, які дозволяють створювати адаптивний вміст, зручний для користувачів із порушеннями зору, слуху чи моторики.

Мета дослідження – поєднати дослідження освітніх ресурсів платформи Moodle з проблемами дискусійних форумів шляхом аналізу режимів формування дискусійної поведінки майбутніх учителів іноземної мови та зарубіжної літератури в процесі підготовки до професійної діяльності.

Методологія. Для досягнення поставленої мети в науково-методологічному дискурсі було застосовано такі методи дослідження: аналіз фахової літератури щодо використання навчальної платформи Moodle для організації проблемних дискусій у підготовці здобувачів освіти до професійної

педагогічної діяльності; емпіричний підхід до визначення форумів як цифрового інструменту для розвитку когнітивної та комунікативної діяльності. Для цього були визначені джерела проблемності за класифікацією А.Фурмана та сформульовані відповідні теми форумів, які відповідали навчальному матеріалу дисциплін та спрямовували активність майбутніх вчителів на розв'язання морально-етичних проблем, змістових суперечностей та парадоксів. Процес обговорення аналізується за категоріями, запропонованими Х. Ван, М. Вень, К. П. Розе [16], які розмежовують інтерактивну, конструктивну та активну дискусійну поведінку. Своєю чергою, ці вчені розвивали градацію Ф. Анрі [9], який виділяв у дискусіях: участь, взаємодію, соціальний, когнітивний та метакогнітивний виміри.

Також були використані математичні методи: первинна статистика для забезпечення розподілу даних та статистичний вихід для врахування даних залучення майбутніх викладачів до дискусійних форумів платформи Moodle, а також деякі інтерпретаційні методи, які базуються на принципах індивідуального та організаційного підходів. Педагогічне спостереження дозволило створити форму оцінювання дискусійної поведінки та її впровадження в освітній процес.

Експеримент з ефективності форумних дискусій проводився в групі студентів III та IV курсів майбутніх учителів іноземної мови та зарубіжної літератури Полтавського національного університету на матеріалі дисципліни «Міжкультурна комунікація». Навчальний компонент дисципліни містить два змістових модулі, вивчення яких завершується проведенням дискусійних форумів на платформі Moodle. Дві групи здобувачів освіти (11 та 15 відповідно) після прослуховування лекційного матеріалу та підготовки практичних занять, результати яких відображались в системі, теоретично були готові до дискусії щодо ментальності та національної ідентичності. Навчальний контент, окрім лекційного та практичного матеріалу, містив додаткову статтю журналіста та письменника Юрія Прохасько «*Ми схильні окреслювати себе через страждання*»: про історичні травми українців» [5]. Для дискусії було обрано різні за джерелом проблемні питання, які студенти-філологи самостійно обирали шляхом голосування. Пізніше ці питання були використані для написання есе, що передбачалося програмою курсу, оскільки дисципліною охоплювалися усні і письмові аспекти міжкультурної комунікації (табл. 1).

Таблиця 1.

Проблемні питання для форумних дискусій		
Особистісна невизначеність (моральний вибір)		
Син несе провину батька	↔	Син не несе провину батька
Один в полі не воїн	↔	Один в полі воїн
Свій до свого	↔	Моя хата с краю
Хорообрі мають щастя (І. Багрянний)	↔	Береженого Бог береже
Стався до інших, як би ти хотів, щоб вони ставилися до тебе	↔	як би вони ставилися до самих себе
Змістова суперечність (парадокси)		
Ментальність – це стала генетична величина	↔	Ментальність змінюють національні травми
Чи може одна і та ж риса національного характеру бути причиною злету нації та її поразки?		
Якщо людина змінює національне оточення, чи продовжує вона бути носієм титульної ментальності?		
Інтелектуальне утруднення		
Ментальність породжує інститути влади	↔	Спільне життя в національних інституціях породжує ментальність
Усі люди народжуються рівними	↔	Нерівна всім рівність (Г. Сковорода)
Де межа між глибинним аналізом ментальності та створенням шкідливого національного стереотипу		

Процес обговорення відповідав категоріям інтерактивності, конструктивності та активної дискусійної поведінки [16]. Інтерактивність визначається реакцією на висловлену кимось із учасників дискусії ідею, пов'язану з проблемним питанням на задану тему. Нерідко на онлайн-форумах висловлюється думка у формі особистісної рефлексії або самопояснення, не враховуючи того, що було висловлено в попередніх дописах. Тому інтерактивним слід вважати таке висловлювання, у якому здобувачі освіти вказують на ідеї інших учасників, розвивають їх або заперечують. Важливим є хід міркувань учасника дискусії, який детально обґрунтовує та аргументує свою точку зору, встановлюючи причинно-наслідкові зв'язки або порівнюючи умови. За класифікатором Х. Вана [16], вищим рівнем інтерактивності є висловлювання нової ідеї в межах контенту, який пов'язаний з курсом, але виходить за його рамки. Погоджуємося, що новизна ідеї набагато цінніше, ніж перефразування проблеми або її повторення. Вихід далеко за межі курсу, зокрема це спостерігається при обговоренні

моральних дилем, за критеріями Х. Вана, призводить до зменшення оціночних балів. Як на наші міркування, широке обговорення, що вийшло за межі окресленої теми, не виключає дискусійної продуктивної активності, адже зацікавленість у дискусії важлива для формування моральних цінностей майбутніх учителів.

На таблиці 2 продемонстрована ступені активності дискусійної поведінки з відповідним оцінюванням.

Таблиця 2.

Таблиця оцінювання інтерактивних активностей за Х. Ваном

Дискусійна поведінка	Оцінювання
Здобувач освіти публікує пости.	0
Здобувач освіти комунікує з опонентом, детально пояснюючи, вказуючи на аргументи чи приклади, обговорюючи або оскаржуючи ідеї свого партнера.	1
Здобувач освіти демонструє міркування, детально обґрунтовуючи певну точку зору, пояснюючи явище, встановлюючи причинно-наслідковий зв'язок або порівнюючи дві умови.	C ¹
Здобувач освіти пропонує нову ідею або містить контент, пов'язаний з курсом, але виходить за рамки того, що розглядається в курсі.	C ²
Здобувач освіти демонструє зацікавленість до матеріалів курсу в публікаціях, перефразуючи, повторюючи або аналізуючи навчальні ресурси.	A ¹
Здобувач освіти не згадує конкретного змісту курсу, але демонструє, що він/вона звертає увагу на його матеріали, згадуючи загальні навчальні завдання.	A ²

На наш погляд, виділення активностей від менш продуктивної до більш продуктивної можна доповнити проміжними етапами, враховуючи активний, інтерактивний, когнітивний та метакогнітивний рівні. На таблиці № 3 відображена шкала когнітивної активності/пасивності учасників дискусії на форумі платформи Moodle з визначенням асинхронних дій учасників, адже дискусія проводиться в онлайн-режимі протягом одного тижня. Оцінювання дискусійної поведінки, розроблене в Полтавському університеті, наближене до оцінювання, прийнятого в закладі за кредитно-трансферною системою.

Таблиця 3.

Таблиця оцінювання дискусійної поведінки

Когнітивна взаємодія	Характеристика		Рівень	Бали
Участь в форумі. Висловлювання на тему проблемної ситуації без достатньої аргументації, не вступаючи в діалог з іншими учасниками.		Власна позиція висловлена з різним ступенем аргументованості. Відсутня реакція на дописи інших учасників дискусії	ПАСИВНИЙ РІВЕНЬ	2
Учасник висловлюється, повторюючи або перефразуючи дискусійну тему, що не може слугувати повноцінними аргументами.				3
Учасник демонструє міркування, детально обґрунтовуючи певну точку зору, пояснюючи явище, встановлюючи причинно-наслідковий зв'язок або порівнюючи дві умови.	АКТИВНИЙ КОНСТРУКТИВНИЙ	Власна точка зору висловлена переконливо з аргументами та прикладами. Відсутня реакція на дописи інших учасників дискусії		5
Учасник пропонує нову ідею або містить контент, що виходить за межі того, що розглядається в курсі.				5
Учасник комунікує з опонентом, детально пояснюючи, вказуючи на аргументи чи приклади, обговорюючи або оскаржуючи ідеї свого партнера.		Власна точка зору висловлена переконливо з аргументами та прикладами. Присутня реакція на дописи інших учасників дискусії. Дотримано усіх умов дискусії	ІНТЕРАКТИВНИЙ	10
Учасник комунікує з учасниками дискусії, детально пояснюючи, аргументуючи ідеї, висловлюючи нові креативні ідеї, які знаходять підтримку в учасників форуму.				15

За даною оціночною сіткою відбувалося ранжування дискусійної поведінки студентів. Особлива увага зверталася на прояви когнітивної «поведінки мислення вищого порядку» [16], до яких належить активний та інтерактивний рівень, що оцінюється в межах 5-15 балів. Усі визначені ситуації

проблемного форуму враховують обговорення в межах визначеної теми як обов'язкову умову, що впливає на прогрес у навчанні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Моделювання діалогів на дискусійному форумі зазвичай відбувається як постановка питання, погодження чи незгода, та здійснення зворотного зв'язку у процесі обговорення. Не применшуючи значення таких форумів, які дозволяють відстежувати активність здобувачів освіти та вплив на їхні когнітивні та соціальні потенціали [11], наша увага спрямована на пошук проблемних ситуацій, розв'язання яких потребує психологічної, дидактичної та предметної підготовки – компетентності. За теоретичну основу дослідження було використано розробки українського вченого А. Фурмана, який досліджує проблемність у навчанні, вбачаючи в ній закономірності навчального пізнання та творчого мислення. У часи, коли стрімко розвивається штучний інтелект, здатність мислити неординарно, творчо і часом парадоксально, цінується як альтернатива швидкому, неосяжно широкому, проте обмеженому в креативній творчості ШІ.

Одним з ефективних методів активного навчання є проблемне навчання як показник розумового розвитку, його інтелектуальної ситуативної самореалізації. Рушієм проблемних дискусій є навчально-пізнавальні суперечності, які визначаються витоками (джерела, першопричини, умови); генезисом (етапи, фази, закономірності); будовою (ознаки, структура, оформленість); функціями (призначення, завдання, доцільність). Джерелами проблемної ситуації, за класифікацією А. Фурмана (рис.1), можуть бути: суб'єктивно-особистісна невизначеність (моральний вибір); інтелектуальне утруднення; пізнавально-змістова суперечність (парадокс) [7].

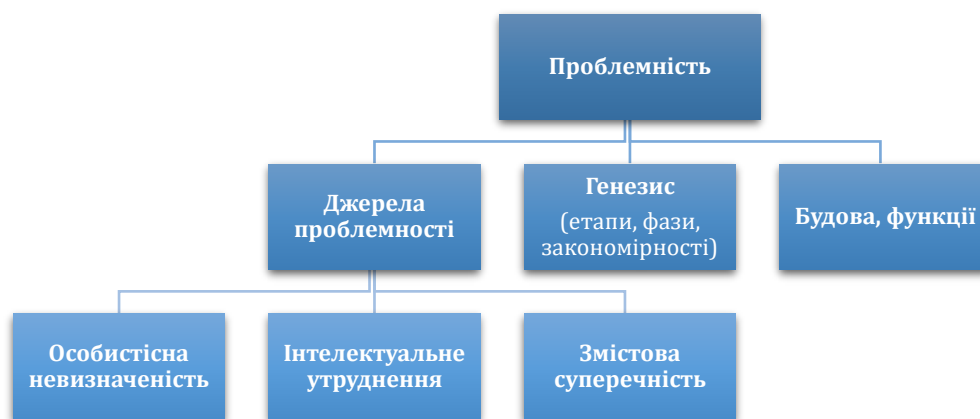

Рис. 1. Характеристика проблемності як навчально-пізнавальної суперечності (за А. Фурманом)

Увага нашого дослідження зосереджена на різновидах дискусійних форумів, пов'язаних із джерелами проблемності, оскільки саме ці особливості проблемних ситуацій спрямовують хід обговорення, а для майбутніх вчителів слугують навчальним тренінгом зі створення таких ситуацій, моделювання яких спочатку теоретичне, а потім – є впровадженням в освітній процес.

Суб'єктивно-особистісна невизначеність як джерело і тип дискусії є найбільш розповсюдженим та корисним для розвитку критичного мислення та формування ціннісних орієнтирів майбутніх учителів. Так звані етичні дилеми змушують обирати між двома ціннісними позиціями, кожна з яких потребує системної аргументації. Якщо в аудиторному навчанні проведенню дискусії допомагає організація обговорення – групова робота, змінний спікер, командна підтримка та спільна комунікація, то дистанційний форум відбувається, особливо на початковій стадії, як робота індивідуальна. Кожен з учасників може висловити свою думку, самостійно здійснити моральний вибір у межах запропонованої дилеми. На початковій стадії обговорення важлива саме участь здобувача освіти, який висловив власну позицію, попередньо познайомившись з запропонованим навчальним матеріалом. Ця фаза обговорення надає викладачеві можливість оцінити активність учасників, їхнє бажання висловитися на дану тему. Власне обговорення починається з наступної фази, коли учасники форуму відчувають потребу підтримати чиюсь позицію чи заперечити протилежну думку, виконуючи умову аргументованості власної позиції. Дискусійний форум, який відбувається безпосередньо в аудиторії, продовжується об'єднанням в групи учасників дискусії, які висловлюють спільну позицію. Колективне обговорення 2-3 аргументів на підтримку свого вибору, озвучується одним студентом – спікером, якого делегує група. Інтерактивна активність продовжується запитаннями до протилежної команди. Важливим етапом дискусії є підбиття підсумків дискусії, де головним є констатація сильних і слабких сторін кожної з висловлених позицій. Моральні дилеми не мають правильного рішення, важливий сам процес пошуку істини – аргументація, наведені приклади, логічні висновки.

У дистанційному режимі таку групову роботу можливо організувати за допомогою розподілу викладача, який створює групи на основі дописів студентів. На підставі висловлювань учасників

дискусії потрібно визначити тих студентів, які відстоюють спільну позицію, та групу опонентів. Важливо звертати увагу на повторення аргументації, наведеної у попередніх дописах, або на просте повторення проблемного питання без власних аргументів. Такі дописи не впливають на хід дискусії та оцінюються за мінімальними балами. Подальша робота будуватиметься на наведенні прикладів, які ілюструють обрану позицію. Кожен із студентів обирає приклади на захист своєї позиції (з історії, літератури, власного досвіду), які оцінюються відповідно до влучності та пов'язаності з навчальним контентом. Заключна фаза будуватиметься як обмін запитаннями, де важлива така постановка питання, яка містила б висловлені раніше аргументи чи приклади, а також вказувала б на слабкі місця в захисті обраної позиції. Оцінка викладача складається зі суми балів, визначених за кожну фазу дискусії, а також додатково нараховується балів за відзнаки групи, яка відстоювала протилежну позицію.

Така робота потребує чималих зусиль викладача, оскільки майбутніх учителів-філологів необхідно підготувати до подібної роботи, ознайомити з прикладами таких дискусій, обрати цікаву тему, яка б містила справжню моральну дилему чи парадоксальну суперечність.

Подальша робота з визначення когнітивної активності студентів була проведена за допомогою кількісного аналізу відповідей на форумі. Розподіл повідомлень здійснювався за розширеною таксономією когнітивної взаємодії [10], динаміка якої відбивається на таблиці № 4:

Таблиця 4.

Показники когнітивної взаємодії студентів-філологів в процесі дискусійного обговорення

Режим когнітивної взаємодії	Приклад поведінки	Дискусія 1		Дискусія 2		Дискусія 3	
		К-ть	%	К-ть	%	К-ть	%
Інтерактивний	Пояснення або міркування щодо поточної теми у відповідь на попереднє повідомлення	48	33	27	31,8	17	31,5
	Уведення нового контенту та нових ідей в процес обговорення теми	13	9	3	3,5	4	7,4
Активний конструктивний	Часткове посилення на попередній контент з поясненнями або міркуваннями щодо власного бачення теми	22	15,2	17	20	13	24
	Уведення нових ідей у власні міркування чи пояснення без урахування попередніх дописів	14	9,7	2	2,4	0	0
	Демонстрація інших ознак зацікавленості змістом курсу	11	7,6	3	3,5	3	5,6
Пасивний	Читання повідомлень без відповіді на те, що було сказано вище	0	0	6	7	0	7,4
	Підтвердження попереднього повідомлення без пояснень власної позиції	33	22,8	15	17,7	10	18,5
	Коментування без зв'язку з поточною темою чи курсом	4	2,7	12	14,1	7	13
	Усього	145	100	85	100	54	100

Кожен учасник у середньому зробив по 11 дописів різної когнітивної активності. Було виявлено, що кількість письмових висловлювань залежала від типу проблемності: форум № 1 був орієнтований на моральну невизначеність учасників, форум № 2 – на змістову суперечність, форум № 3 – на інтелектуальне утруднення. Цей висновок підтверджує залежність когнітивної активності учасників від формулювання проблемного питання, а також від типу дискусійності – від джерела проблемності. Аналіз дописів був спрямований на виявлення взаємодії учасників, їхньої уваги до аргументації чи пояснень інших учасників форуму.

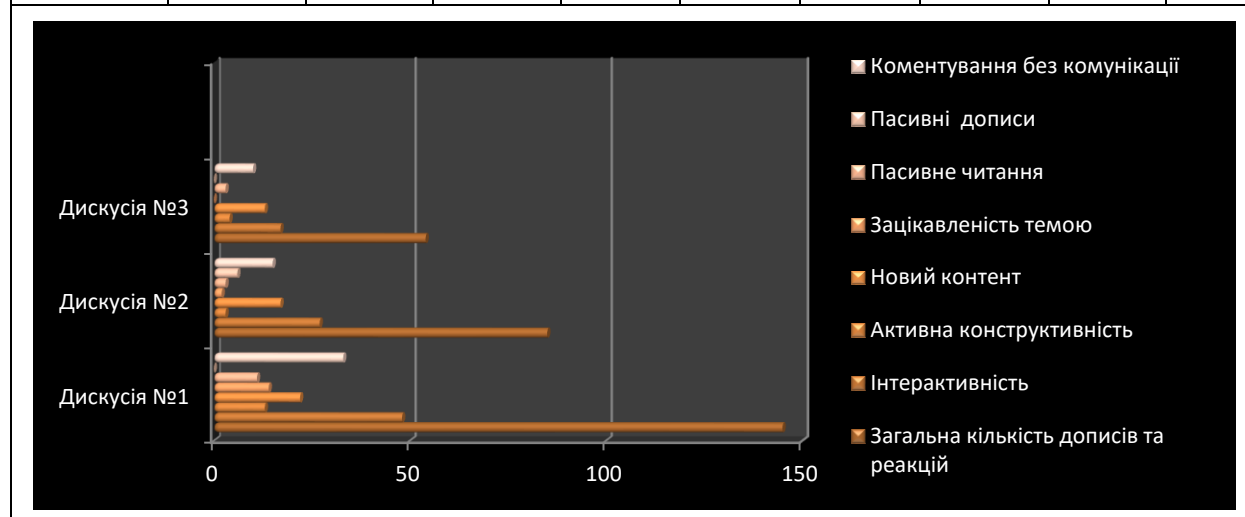
Результати кількісного аналізу довели, що інтерактивність дискусійної поведінки пов'язана з типом проблемності. Моральні дилеми викликають більшу когнітивну активність, бажання відповісти на висловлену позицію, заперечити її або підтримати. Так, дискусія № 1 на моральну тему викликала найбільшу кількість дописів – 145 (таблиця № 5). У цій таблиці зафіксовано динаміку активності студентів-філологів під час проведення дискусійних форумів. Для статистичних підрахунків обрані відсоткові показники, за різним ступенем активності – інтерактивним, конструктивно активним та пасивним. Зміни в проявах активності, по-перше, вказують на вибір джерела дискусії, що спонукає до активної дискусійної поведінки, по-друге, аналіз режиму активності студентів дозволяє максимально

об'єктивно оцінити участь в дискусії та у подальшому звертати увагу на ефективність підготовки до дискусійного діалогу на форумах Moodle в процесі навчальної діяльності.

Таблиця 5.

Динаміка змін режиму когнітивної активності на дискусійних форумах системи Moodle у кількісному еквіваленті

Дискусія	Усього дописів	Інтерактивність		Конструктивна активність			Пасивність		
№ 1	145	48	13	22	14	11	0	33	4
№ 2	85	27	3	17	2	3	6	15	12
№ 3	54	17	4	13	0	3	0	10	7

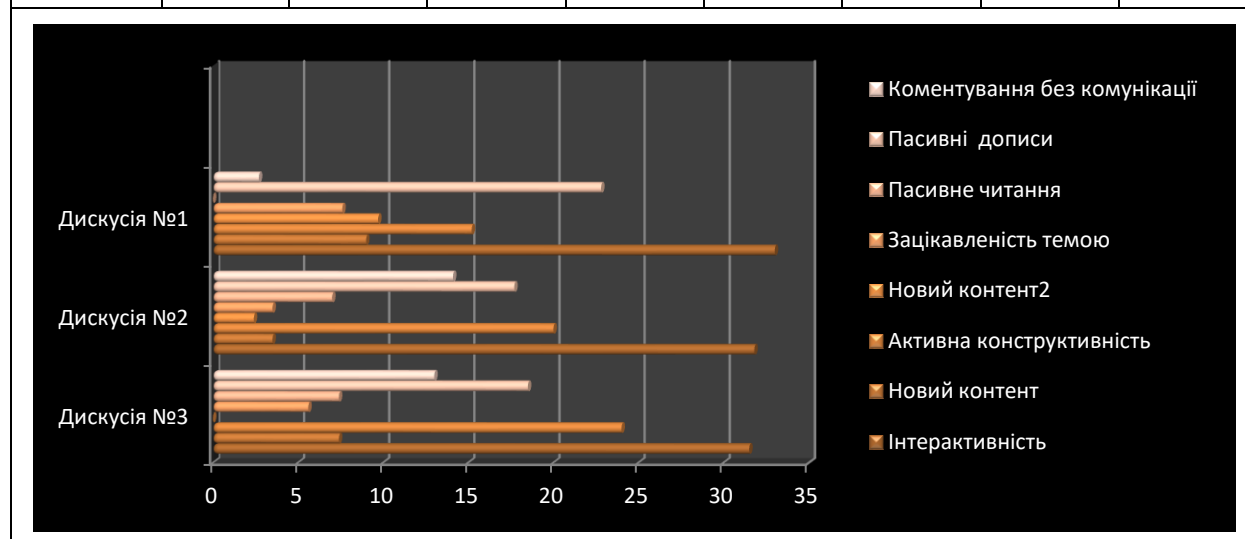

Водночас когнітивна активність у відсотковому співвідношенні домінувала в дискусіях, джерелом яких була змістова парадоксальність та інтелектуальна утрудненість – відповідно 20% та 24% проти 15,2%. Це пояснюється складнішим завданням дискусій № 2 та № 3, які вимагають вагомих аргументів і прикладів, ніж тема морального вибору, що не легше за дискусійними вимогами, проте більш поширена в мистецтві, а також спостерігається або проживається на власному досвіді. Нерідко широкий контекст аргументації уводить від поточної теми курсу, зокрема від обговорення ознак ментальності та переходить на побутовий рівень (таблиця № 6).

Таблиця 6.

Динаміка змін режиму когнітивної активності на дискусійних форумах системи Moodle у відсотках

Дискусія	Інтерактивність		Конструктивна активність			Пасивність		
№ 1	33	9	15,2	9,7	7,6	0	22,8	2,7
№ 2	31,8	3,5	20	2,4	3,5	7	17,7	14,1
№ 3	31,5	7,4	24	0	5,6	7,4	18,5	13

Серед критеріїв оцінювання дискусій виокремлювався режим пасивної когнітивної взаємодії – коментування без зв'язку з поточною темою чи курсом, яке було характерним для дописів до дискусій на виявлення змістової суперечності (№2) та інтелектуальних утруднень (№ 3), що становить 2,7% проти 14,1% та 13% відповідно. Цей результат ще раз підтверджує залежність когнітивної активності від теми джерела проблемності та наближеності теми до актуальних питань, пов'язаних із майбутньою професійною діяльністю та зв'язками з сучасними проблемами.

Результати проведених підрахунків є важливими для моделювання дискусійних форумів на навчальному матеріалі певної дисципліни. Оцінювання дискусійної поведінки за параметрами активності, розподіленою на сім ступенів, мотивує майбутніх учителів-філологів до написання дописів, включення в загальне обговорення, пошуку нових аргументів і прикладів. За аналогією до загальних підрахунків склалися діаграми на кожного здобувача освіти, за допомогою яких визначалися бали за дискусії та формувалася рейтинг успішності. Слід зауважити, що успішність дискусійної поведінки нерідко не збігалася із загальним рейтингом студента, який виявляв ретельну підготовку до практичних занять та розлогі відповіді на семінарах. Дискусія виявляє вміння логічно мислити, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, орієнтуватися в навчальному контенті тощо.

Даний експеримент проводився без участі штучного розуму, проте слід визнати, що такий варіант діалогу надає навчальному процесу нового спрямування, адже присутність сильного суперника в дискусіях значно поживає діалог, викликає бажання додати логічні і конструктивні аргументи, заперечити протилежне висловлювання. Розроблені застосунки AutoTutor, фреймворк Teachable Agents, WebQuest демонструють здатність залучати студентів до діалогів [13].

Висновки і перспективи подальших досліджень. Платформа Moodle, яка широко використовується в навчальних закладах багатьох країн світу, зокрема й Україною, здебільшого задіяна не на повну потужність. Це стосується інструментів з колективною участю – форумів, блогів, глосаріїв, Вікі тощо. У дослідженні проаналізовані шляхи проведення дискусійних форумів з аналізом когнітивної активності студентів – майбутніх вчителів іноземної мови та зарубіжної літератури. Встановлено залежність видів дискусій від джерела проблемності – суб'єктивно-особистісної невизначеності, інтелектуального утруднення, пізнавально-змістової суперечності. Відповідно до визначених видів аналізувалася дискусійна поведінка здобувачів освіти, яка своєю чергою характеризувалася інтерактивністю, конструктивною активністю та пасивністю. Отримані у ході аналізу дані засвідчують ефективність дискусійних форумів у навчальному процесі як дієвий механізм дистанційної освіти для розвитку критичного мислення студентів, діалогічної комунікації, формування емоційного інтелекту. Перспективним напрямком розвитку дискусійних форумів на платформі Moodle є залучення до комунікації застосунки штучного розуму як альтернативного співрозмовника, здатного розширити межі дискусії, додати новий контент в обговорення. Проте необхідно розробити стратегію дискусійної поведінки, визначити в які моменти дискусії слід підключати в дискусію штучний інтелект.

Конфлікт інтересів. Автор підтверджує відсутність фінансових, особистих чи інших інтересів, які можуть розглядатися як потенційний конфлікт інтересів щодо публікації цієї статті.

Фінансування. Робота виконана за відсутності фінансової підтримки з боку будь-яких організацій.

Доступність даних. Це теоретичне дослідження не передбачає використання додаткових наборів даних.

Використання штучного інтелекту. Інструменти штучного інтелекту не використовувалися при написанні цієї роботи.

Список використаних джерел

1. Зуєнко Н. О., Лупак Н. М., Денисенко Н. Л., Шкурко В. Ю., Паньковець В. Л. Moodle як основа системи дистанційного навчання та формування електронного освітнього середовища. *Перспективи та інновації науки. Серія Педагогіка*. 2023. № 8 (26). С. 122–135. [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-8\(26\)-122-135](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-8(26)-122-135)
2. Мардарова І., Гуданич Н. Використання в освітньому процесі платформи Moodle: деякі методологічні підходи. *Науковий вісник Ізмайльського державного гуманітарного університету*. 2025. № 70. С. 156–168. [https://doi.org/10.31909/26168812.2025-\(70\)-21](https://doi.org/10.31909/26168812.2025-(70)-21)
3. Мізюк В., Кожухар Ж., Силенко Ю. Проектно-орієнтовані технології у ЗВО для формування навичок командної роботи в цифровому середовищі. *Освіта. Інноватика. Практика*. 2026. Том 14 (3). С. 95–103. <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol14i3-013>
4. Пометун О. І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: науково-методичний посібник; / за ред. О. І. Пометун. Київ : АСК, 2004. 181 с.
5. Прохасько Ю. «Ми схильні окреслювати себе через страждання»: Про історичні травми українців. *ZAXID.NET*. 7 серпня 2022. URL: https://zaxid.net/statti_tag50974/

6. Свиридюк О. Веремюк Л. Використання платформи Moodle та онлайн додатка Myenglishlab в процесі викладання іноземних мов. Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету. 2020. Вип. 3. С. 142–151. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpumdpu_2020_3_18.
7. Фурман А. В. Навчальна проблемна ситуація як об'єкт психологічного пізнання. *Психологія і суспільство*. 2007. № 1 (27). С. 9–81.
8. Юрійчук А. О. Вебдоступність навчальних матеріалів: підходи та інструменти платформи MOODLE. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 2 Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання*. 2024. 23 (30). С.145–155. [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series2.2024.23\(30\).13](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series2.2024.23(30).13)
9. Henri F. Computer conferencing and content analysis. In A. Kaye (Ed.), *Collaborative learning through computer conferencing: The Najaden papers* Berlin: Springer-Verlag, 1992. P. 117–136.
10. Farrow E., Moore J., Gašević D. Markers of cognitive quality in student contributions to online course discussion forums. *Journal of Learning Analytics*. 2021. Vol. 9 (2). P. 38–65. <https://doi.org/10.18608/jla.2022.7250>
11. Galikyan I., Admiraal W., Kester L. MOOC discussion forums: The interplay of the cognitive and the social. *Computers & Education*. 2021. Vol. 165. P. 104–133. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2021.104133>
12. Gorgun G., Yildirim-Erbaşlı S. N., Epp C. D.. Predicting cognitive engagement in online course discussion forums. A. Mitrovic and N. Bosch, editors, *Proceedings of the 15th International Conference on Educational Data Mining*. (Durham, United Kingdom, July 2022). International Educational Data Mining Society. P. 276–289.
13. Gupta A., Agrawal N., & Agrawal H. Generative ai in education: A review report on current and future trends. *International Journal of Engineering Applied Sciences and Technology*. 2025. № 9. P. 96–99. URL: <https://www.ijeast.com/papers/96-99.%20Tesma0911.IJEAST.pdf>
14. Trindade C., Quinelato E. Comparative analysis of platforms for academic collaboration in graduate distance research. *Information Technologies and Learning Tools*. 2025. 110 (6). P. 205–218. <https://doi.org/10.33407/itlt.v110i6.6301>
15. Volkovskii D., Filatova O. Social media and deliberation in the period of COVID-19 crisis: transforming political interaction between citizens and Russian authorities in the digital sphere. *Conference on Digital Government Research*, 2025. Vol. 26. <https://doi.org/10.59490/dgo.2025.988>
16. Vyshkivska V., Sylenko Y., Golikova O., Tsehelnik T., Patlaichuk O. Analysis of the experience and prospects of the implementation of the Moodle platform for the organization of distance learning in Ukrainian universities. *Environment. Technology. Resources. Rezekne, Latvia Proceedings of the 15th International Scientific and Practical Conference*. 2024. vol. II. P. 512–518. <https://doi.org/10.17770/etr2024vol2.8078>.
17. Wang X., Wen M., Rosé C.P. Towards triggering higher-order thinking behaviors in MOOCs. *Proceedings of the sixth international conference on learning analytics. LAK '16: Proceedings of the Sixth International Conference on Learning Analytics & Knowledge*. (Edinburgh United Kingdom. April 25–29), 2016. P. 15–24.

References

1. Zuienko N. O., Lupak N. M., Denysenko N. L., Shkurko V. Yu., Pankovets V. L. Moodle як основа systemy dystantsiinoho navchannia ta formuvannia elektronnoho osvithnoho seredovyshcha. *Perspektyvy ta innovatsii nauky. Seriya Pedagogika*. 2023. № 8 (26). S. 122–135. [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-8\(26\)-122-135](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-8(26)-122-135) (in Ukrainian).
2. Mardarova I., Hudanych N. Vykorystannia v osvithnomu protsesi platformy Moodle: deiaki metodolohichni pidkhody. *Naukovyi visnyk Izmailskoho derzhavnoho humanitarnoho universytetu*. 2025. № 70. С. 156–168. [https://doi.org/10.31909/26168812.2025-\(70\)-21](https://doi.org/10.31909/26168812.2025-(70)-21) (in Ukrainian).
3. Miziuk V., Kozhukhar Zh., Sylenko Yu. Proiektno-orientovani tekhnologii u ZVO dlia formuvannia navychok komandnoi roboty v tsyfrovomu seredovyshchi. *Osvita. Innovatyka. Praktyka*. 2026. Tom 14 (3). S. 95–103. <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol14i3-013> (in Ukrainian).
4. Pometun O.I. *Suchasnyi urok. Interaktyvni tekhnologii navchannia: nauково-metodychnyi posibnyk; / za red. O. I. Pometun*. Kyiv : ASK, 2004. 181 s. (in Ukrainian).
5. Prokhasko Yu. «My skhylni okresliuvaty sebe cherez strazhdannia»: Pro istorychni travmy ukrainsiv. *ZAXID.NET*. 7 serpnia 2022. URL: <https://zaxid.net/statti/tag50974/> (in Ukrainian).
6. Svyrydiuk O. Veremiuk L. Vykorystannia platformy Moodle ta onlain dodatka Myenglishlab v protsesi vykladannia inozemnykh mov. *Zbirnyk naukovykh prats Umanskoho derzhavnoho pedagogichnoho universytetu*. 2020. Vyp. 3. S. 142–151. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpumdpu_2020_3_18 (in Ukrainian).
7. Furman A. V. Navchalna problemna sytuatsiia yak obiekt psykholohichnoho piznannia. *Psykhologhiia i suspilstvo*. 2007. № 1 (27). S. 9–81.
8. Yuriichuk A. O. Vebdostupnist navchalnykh materialiv: pidkhody ta instrumenty platformy MOODLE. *Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Dragomanova. Seriya 2 Kompiuterno-orientovani systemy navchannia*. 2024. 23 (30). S.145–155. [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series2.2024.23\(30\).13](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series2.2024.23(30).13) (in Ukrainian).
9. Henri F. Computer conferencing and content analysis. In A. Kaye (Ed.), *Collaborative learning through computer conferencing: The Najaden papers* Berlin: Springer-Verlag, 1992. P. 117–136.
10. Farrow E., Moore J., Gašević D. Markers of cognitive quality in student contributions to online course discussion forums. *Journal of Learning Analytics*. 2021. Vol. 9 (2). P. 38–65. <https://doi.org/10.18608/jla.2022.7250>
11. Galikyan I., Admiraal W., Kester L. MOOC discussion forums: The interplay of the cognitive and the social. *Computers & Education*. 2021. Vol. 165. P. 104–133. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2021.104133>
12. Gorgun G., Yildirim-Erbaşlı S. N., Epp C. D.. Predicting cognitive engagement in online course discussion forums. A. Mitrovic and N. Bosch, editors, *Proceedings of the 15th International Conference on Educational Data Mining*. (Durham, United Kingdom, July 2022). International Educational Data Mining Society. P. 276–289.
13. Gupta A., Agrawal N., & Agrawal H. Generative ai in education: A review report on current and future trends. *International Journal of Engineering Applied Sciences and Technology*. 2025. № 9. P. 96–99. URL: <https://www.ijeast.com/papers/96-99.%20Tesma0911.IJEAST.pdf>

14. Trindade C., Quinelato E. Comparative analysis of platforms for academic collaboration in graduate distance research. *Information Technologies and Learning Tools*. 2025. 110 (6). P. 205-218. <https://doi.org/10.33407/itlt.v110i6.6301>
15. Volkovskii D., Filatova O. Social media and deliberation in the period of COVID-19 crisis: transforming political interaction between citizens and Russian authorities in the digital sphere. *Conference on Digital Government Research*, 2025. Vol. 26. <https://doi.org/10.59490/dgo.2025.988>
16. Vyshkivska V., Sylenko Y., Golikova O., Tsehelnyk T., Patlaichuk O. Analysis of the experience and prospects of the implementation of the Moodle platform for the organization of distance learning in Ukrainian universities. *Environment. Technology. Resources. Rezekne, Latvia Proceedings of the 15th International Scientific and Practical Conference*. 2024. vol. II. P. 512-518. <https://doi.org/10.17770/etr2024vol2.8078>.
17. Wang X., Wen M., Rosé C.P. Towards triggering higher-order thinking behaviors in MOOCs. Proceedings of the sixth international conference on learning analytics. *LAK '16: Proceedings of the Sixth International Conference on Learning Analytics & Knowledge*. (Edinburgh United Kingdom. April 25–29), 2016. P. 15-24.

/ Матеріал надійшов до редакції: 05.05.2026 р. / Прийнято до друку: 09.06.2026 р. / Опубліковано: 30.06.2026 р. /

This work is licensed under a Creative Commons License Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License (CC BY-NC 4.0).